

'Ceci n'est pas un jardin'

Johan Heirman

'Ceci n'est pas un jardin'

Dat zei mijn Maghrebijnse echtgenote toen ze voor het eerst mijn tuin zag: 'Ceci n'est pas un jardin, c'est une forêt'. Ik dacht meteen aan de pijp van de meest bekende Belgische surrealist. Maar toen Magritte onder een afbeelding van een pijp de woorden schilderde: 'ceci n'est pas une pipe', was dat in feite een semantisch grapje: een afbeelding van een voorwerp is niet het voorwerp zelf. Fatima bedoelde echter wel degelijk dat ze deze wildernis geen tuin vond en ze wees meteen een voorbeeld aan dat volgens haar wel die naam verdiende: de door mij verafschuwde tuin van de burens. Wat mij dan meteen weer deed uitroepen: 'Cela n'est pas un jardin, c'est une maladie!'.

Ik had evenwel verwacht dat iemand uit een dor land bij de kreeftskeerkring mijn bosrijke tuinen als oases zou hebben waargenomen, maar tot mijn verwondering blijkt zij helemaal te gaan voor het Vlaamse stereotiep van rechtlijnig gazon met buxus en borders. Dat appels, peren en kwee dit jaar al in de zomer hun bladeren verliezen en de vruchten massaal laten vallen vóór rijpheid schrijft zij toe aan mijn gebrekkige onderhoud en niet aan het nu wel definitief op hol slaande klimaat. Ook de aardappels in de moestuin waren dit jaar helaas een totale ramp vanwege de plaag, en ik sproei daar niet tegen, ook dat valt onder gebrekkig onderhoud. Ik wacht

namelijk al jaren op de genetisch gemanipuleerde phytophthora-resistente aardappel, maar als fanatici de proefvelden blijven vernielen zal dat niet voor binnenkort zijn, vrees ik. Ik opperde nog voorzichtig dat ook de aardappels van Albert, de meest voorbeeldige tuinder in de straat, er ondanks verscheidene sproei-beurten allesbehalve florissant bij stonden, maar volgens Fatima zijn vogels, insecten en woelmuizen de baas in mijn tuin, en, toegegeven, dat is eigenlijk niet eens zo ver van de waarheid. Gelukkig deden de vijgen het deze zomer beter dan ooit tevoren, dat zorgde dan toch nog voor een thuisgevoel.

De kern van het verhaal is echter, dat mijn teerbemide een groepje van vier bomen en drie struiken al als bos beschouwt, én bossen als zeer bedreigend ervaart, vooral bij valavond. Voor mij is mijn bostuin een vanzelfsprekendheid en er gaat geen enkele bedreiging van uit, ik was lang vergeten dat er zo'n oerinstinctieve angst voor de natuur bestaat. Maar Fatima leeft echt nog in The Demon-Haunted World van

Carl Sagan (1995). Ik kan nog zo vaak herhalen dat hier geen slangen, schorpioenen of gevaarlijke spinnen zitten, wanneer ze een lege eischeal van een merel vindt denkt ze meteen dat het een slangenei is, en achter elke boom kan zich een djinn verschuilen.

Aldus kwam ik weer uit bij de oude twistvraag, of een ongespit stuk grond dat je beheert als een klein natuurreservaat eigenlijk wel een echte tuin is, ook al ligt het dan vlak bij je woning of midden in de stad. Ooit had ik hierover een discussie met Paul Geerts, eminentie in de Vlaamse tuinsector, hij vond natuurtuinieren een vorm van beeldenstormerij. Dat zij dan maar zo. Nochtans kan ik allerlei vormen van fijnhovenierderij best op prijs stellen, alleen, zélf begin ik er niet aan. Een andere tuin dan de mijne kan ik me eerlijk gezegd voor mezelf niet voorstellen. Als het voor mijn geliefde wat netter moet, dan kan daar wel voor gezorgd worden, maar ik hoop dat ze mettertijd de voordelen gaat zien van een wat extensiever beheer.